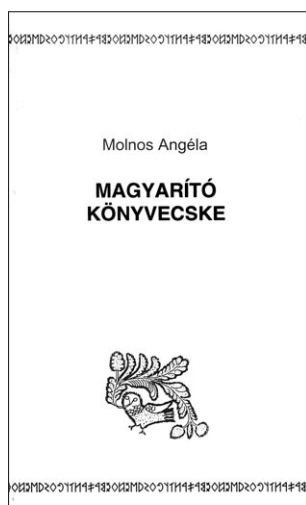

Bertók Lóránd

Molnos Angéla: Gyógyítsunk magyarul

LSZM kiadványa, Debrecen, 2007

A szaknyelvek erősen hatnak a köznyelvre. Így a magyar orvosi nyelv is, amelyik talán a legmagyar-talanabb, tovább rojtja az amúgy is siralmas köznyelvet. A sajtó, a hírközlő szervek, a közéleti és üzleti, de az értelmiségi réteg nyelvhasználata is nagyon rossz példával szolgál. Orvosi nyelvünk nemcsak hagyományos „latin eredete” miatt magyartalan, hanem a köznyelvet is meghaladó „angolkórja” (Szücs László találó megjegyzése) okán is. Ma már a betegségek

megnevezése, a leletek, a kórisme és a kezelések módja sem latin vagy magyar, hanem korcs angol, angol szavakból vagy azok rövidítéséből áll. Pedig nyelvünk, ezen belül az orvosi nyelvünk rontására senki sem kényszerít bennünket. Önként rontjuk. Sajnos ezt, az avatatlank részére többnyire érthetetlen, zagyva nyelvet hallhatjuk a különböző hírközlő szervek úgynevezett orvosi műsoraiban is. Talán csak egy szempont a „fontos”, hogy ne legyen magyar és érthető? Nyelvünk romlása is önkéntes gyarmatosodásunk egyik jellegzetes tünete.

Sokan felvetik a kérdést, hogy egyáltalán érdemes-e e jelenségek ellen hadakozni, kell-e egyáltalán és lehet-e magyar orvosi nyelvet használni, ezen beszélni és írni. Saját meggyőződésem és tapasztalatom alapján állíthatom, érdemes, kell és lehet is tiszta magyar orvosi nyelvet használni. Kétségtelen, hogy ez nem könnyű, oda kell figyelni. Így csak azoknak fog sikerülni, akik magyarságukat fontosnak és anyanyelvünket alkalmasnak tartják az orvosi szóhasználatra. Ehhez nagy segítséget jelent Molnos Angéla és munkatársai rengeteg munkával, nagy gondnal és ügybuzgalommal összeállított jelen munkája, amelyben az orvos, az egészségügyi dolgozó és a betegsége iránt érdeklődő beteg is megtalálhatja azokat a leggyakrabban használt kifejezéseket, fogalmakat, amellyel naponta találkozunk, esetleg használja is azokat szóban és írásban. Ha az idegen szakkifejezéseket ki tudjuk cserélni ma-

gyarra, és használjuk a Molnos-féle Magyarító könyvecskét is, a köznyelvi kifejezések magyarítására, akkor fogunk tudni tiszta magyar nyelven beszélni és írni minden orvosi, egészségügyi, lélektani kérdéstről. Ha ez az igyekezetünk sikeres lesz, nemcsak érthetőbben, szebben fogunk beszélni, írni, de

ater apa, édesapa

faul *ang* hiba, gáncs, dancs, szabálytalankodás, szabálytalanság (labdajátékokban)

fauna állatvilág, állatország Czf; állatok összessége egy meghatározott területen

favorit pártfogolt, kegyelt, kedvenc, kitüntetett, kivételes bánásmódban részesített, üdvöske, lelke adta, szívem csücske, szeretett személy; esélyes, befutó, nyerő, legesélyesebb induló, versenyző; *pl. a ló, melyre legtöbben fogadnak*

favorizál kedvel, kegyel, kitüntet, vkivel kivételez, vkit előnyben részesít, tüntetőleg felkap, divatba hoz, pártfogol, futtat, támogat

fax levelezőgép MA, távmásoló; távlap, léglap, képsürgöny; ~el gépen levelez, távmásol

fazon szabás, minta, szabásminta, megmunkálás, szabásmód; személy, ember, emberke, férfi, mokus, pofa, alak, ürge

fád egykedvű, kedélytelen, kedvetlen, kelletlen, unott, unalmas, untas, fancsali, ízetlen, pállott

fájl, **#le** *ang* (számítógépen) állomány, adatfók MI, adathalmaz

fáma hír, hírnév, híresztelés, mendemonda, szóbeszéd

fáosz világitótorony, irányfény, jelzővilágítás; vezéreszme, vezérlő, irányító szellem

fásli rugalmas, kötöző pólya

fátum végzet, sors (szomorú, kegyetlen)

fázis idő, időszak; szakasz; holdváltozás; változás, változat, körülmény; alakulás, állapot, állás, fejlemény, fejlettségi fokozat, fejlődési fok v. pont, fejlődmény, fekvés, fényváltozás; váltóáram pillanatnyi állapota; → periódus

február jégbontó hava, télutói, böjtelői, böjtelő hava, másodhó, vizező, kanta, Vizöntő hava (január 21 - február 20)

feeni papírcsik, kis papírszelet; rongydarab

federáció → föderáció

nagy örömünk is lesz benne. A beszéd és írás – a „második jelzőrendszer” – azért alakult ki, hogy másokkal megértsük gondolatainkat. Ha a tiszta magyar nyelvet használjuk, érthetőbben fogunk beszélni, és hozzájárulunk nemzetünk fennmaradásához is, mert az a nép, amelyik nem őrzi, nem használja, fejleszti saját anyanyelvét, kipusztul. A világon ma átlagosan évente több mint negyven nyelv tűnik el. Így, ha szeretnénk, hogy gyermekeink, unokáink is még magyarok legyenek, és ez által élvezhessék ennek a csodálatos nyelvnek (lásd Grétsy László *A mi nyelvünk* című könyvét, amelyben íróink és költőink vallanak a magyar nyelvről – Tinta Könyvkiadó, Budapest) minden különös szépségét, kifejezőerejét, akkor törekednünk kell a tiszta magyar nyelv használatára. Ezt már megtették neves elődeink – Hógyes Endre és kortársai – egyszer, a XIX. század végén, amikor a magyar orvosi nyelvet kiszabadították a német igából. Most rajtunk van a sor, hogy ezt megtegyük ezzel a már zagyva nyelvvel kapcsolatban is. Szerencsére egyre többen ismerik fel e kérdések fontosságát, de még sajnos kevesen igyekeznek következetes használatára is. Azaz az ovidiusi mondás szerint „tudjuk a jót, de cselekedünk rosszat”, illetve mint a Biblia mondja „jóllehet a lélek kész, de a test erőtelen”. Ha belegondolunk, hogy ezt a nemzetet mi tartotta meg több mint 1100 éven át a Kárpát-medencében, rá kell jönnünk, hogy ezek egyike a magyar nyelv volt. Ez a nyelv ugyanis, a sok ezer nyelv közül azok közé a ritka nyelvek közé tartozik – kb. 25 van ilyen –, amelyen mindent ki lehet fejteni a tudomány, a művészet és az egész társadalmi élet területén, ahogy Fábrián Pál neves nyelvészünk mondja. Ma már elhatározásunkhoz sok segítséget is kaphatunk, mert megjelentek Molnos Angéla nyelvvédő könyvei, a Bósze Péter-féle Magyar Orvosi Nyelv

című folyóirat, a Semmelweis Egyetemen pedig megindult a Magyar orvosi nyelv című tantárgy oktatása. A világháló használatának korában pedig kis keresés után megtalálhatjuk a magyar orvosi nyelv tisztaságát védő régebbi munkákat is, amelyekre utalásokat találunk e könyvben.

Fenn kell tartanunk a magyar orvosi nyelv napi használatát mellett a magyar nyelvű közlés (cikkek, könyvek stb.) lehetőségeit is. Szakmai egyesületeink elnevezésében, hazai rendezvényeink szervezésében és lebonyolításában is meg kell találnunk a magyar nyelvi megoldásokat, ne a *regisztrál*, *workshop*, *chairman*, *abstract* szavakkal éljünk, hanem használjunk közérthető magyar kifejezéseket.

Életünk csak úgy lesz örökségünknek megfelelően magyar, ha őrizzük másságunkat, ebben az egyre szürkülő, nemzetközivé, jellegtelenné váló világban, hiszen a „változatosság gyönyörködtet”. Minden területen különlegességünket kell felmutatni, mert csak ez érdekes a világ számára. Ha orvosi nyelvünket magyarítani tudjuk, az javítani fogja egyre romló szellemi környezetünket is, amiért mindannyian felelősök vagyunk. Használjuk e kítűnő munkát minél többen! Legyen mindig kéznél, és akkor a hatása nem fog elmaradni.

A könyv megrendelhető: Csokonai Könyvesbolt, 4025 Debrecen, Piac u. 45.; távbeszélő: (0652) 314-984. Öt vagy több példány kedvezményes áron kapható az LSZM Alapítványtól: 4025 Debrecen, Miklós u. 6.; távbeszélő és távmásoló: (0652) 340-696; e-posta: keresofi@fox.unideb.hu. Minden bevétel az LSZM Közhasznú Alapítványé.

„...a magyar nyelv tán az egész óvilág nyelveinek gyökere és anyja.”

Berzsenyi Dániel

„A nemzet lelke, meg a nyelv lelke egy. Aki hibásan beszél a nyelvet, a lélek ellen vét.”

Gárdonyi Géza jelmondata